

NURƏNGİZ GÜN SÖZÜ

Kamalə Abiyeva

Hər kəs sevə bildiyi - sevgisi qədərdi. O da beləydi: sevdidi qədər görürdü, sevgisi qədər yaşayırdı. Ağrıları, acıları, əzabları da sevgidəndi.Sevdiyinə ağrıyarsan. Sevdiyinin acıları göynədən. Sevgi əzab verər. Doğmaları, yadları , əşyaları, gülü-çiçəyi, yağışı, torpağı sevirdi. İnsanları, Vətəni sevirdi. Gördüyü haqsızlığa, iztiraba münasibəti də sevgidəndi. Vətən dərdi də. O , bütün acılara, bütün donmuş duyğulara, üşüyən ürəklərə nur səpmək istəyirdi. Çünki o bilirdi: torpağın da, daşın da, ağacın da, insanın da işığa, istiyə ehtiyacı var:

Günəşim! Tez-tez royalarımдasan. Bu dəfə də xəyalımda səninlə öpüşəndə, qucaqlaşib demişdim: Məhvəşim!Atəşim! Sahib dur! Məşum toxunur hər şey. Çək məni, apar məni. Apar, apar! Yerdə mənə yaman soyuqdur, Günəş.

İnsanlığı yoran, tükədən hər şey dondururdu onu. Hisslərin ölümündən - boşluqdan qorxurdu :

Boşluqda nə sevgi, nə nifrət, nə səadət, nə hiss, nə səs? Atlıydım. Bəs hanı? Qamçım vardı, bəs hanı? Atım sizə qalsın, Qaytarın qamçımı! Qamçılamaq istəyirəm bu boşluğu.

Boşlar - boşluqlar onu narahat edirdi. Çünkü riyasız, yalansız azad ruhu sevgi doluydu. Poeziyası səmimidi, doğmadı. Sözü gerçəkliyə yaslanır. Necə var elədi. Poeziya sözə saxta bəzək - düzək vermək deyil. Şeir o vaxt seirdi ki, orda təbiisən, duyduqların, yaşadıkların var. Heç kim, heç nə saxtakarlığı sevmir. Sən bir tablonun rənglər çalarında öz rəngini tapa bilməlisən. Bir roman və ya hekayədə, şeirdə oxucu özündən heç nə görə bilmirsə, heç nə yoxdu demək.

"Yorulanadək yol gedən" və yol uzunluğunu arzuları tükənməyən üreyisə eşitmək istəyirsən:

Bir gün də bir sübh çağı şəhid ruhlar... məzarlar vüsal cəngilərindən agah olmuş olaydı!

Oxuduqca yenidən anlayırsan, yeni nəşə anlayırsan. Və ruhun bir arzu doğur:

Gedək,sərvim günəşi birlikdə öpək.

Sevinəndə elə sevinir, kədərənən də elə kədərlənir ki, elə bilir-sən, yanındadı sevinciylə, kədəriylə. Elə bilir-sən, sevincinə də, kədərinə də şərikdi. Həm də heç kəsi buraxmadığı bir dünyası var. Orda tənəhdi...

Hər kəsin bir tənəhliyi, özünün olan dünyası var. O dünyada sən özünsən, kimsə yoxdu və hamı var. Və bu özünlə baş - başa qaldığın dünya - bu tənəhliq heç kimi görməmək və daha yaxşı görmək üçündür:

"Çox da darılmayın siz, mənim bu şən üzümə. Mənim öz kədərim var".

Öz kədəri olan O - Nurəngiz Gün öz dünyasında yaşamır, öz dünyasının deyil. O yaşadığı, yaşatdığı dünyanıdır. Çünki bütün dünyanı sevir şairim:

Dünyanı çox sevirəm, çox sevdiiyimdən üç şey əskilməsin mənim evimdən: Birincisi Dünyanın XƏRİTƏSİ, İkincisi ZAMAN"xəbərlər səsi, Üçüncüsü: Evimin pəncərəsi.

Bədiiliklə poetik düşüncə birləşəndə düşündürən, düşünən poeziya yaranır. Oxucu həyatı görür; yaşadıklarını, yaşamadıklarını, qazandıqlarını, itirdiklərini görür. Nurəngiz xanımın birgə həyat məsələlərini həll edir:

əvvəl böl, sonra vur, indi çıx, indi bir-birinin üstünə gəl. Ölümləri də bölüb ölüb qalanlar.yaşaya-yaşaya ölənlər.

Baş verənləri, gerçəklikləri öz duyumunun, bədii təfəkkürünün süzgəcindən keçirir. Onun şeirlərində hamı var, hamımız varıq. Oxuyanda düşünürəm ki, "məni yazıb, mən düşündüklərimi deyib" Belə oxucuları çoxdu onun. Özünə-məxsus deyimi, hadisələrə fərqli yanaşması, sətiraltı mənaları hey-rətə gətirir ruhu azadlıq olan şairin hamımızın yarası olan parçalanmış vətən dərdinə poetik yanaşması da maraqlıdı. Dərdi də belə sadə, belə gözəl anlatmaq varmış poeziyada:

əlimdə çörəyim vardı, çırtıq vurub, çəpik çalıb, tutub, çəkib aldılar, ələk - vələk eləyib evimi dağıtdılar, o ki var ağılatdılar. Onun şeirləri elə bil danışır, söhbətləşir oxucuyla. Hələ 1986- cı ildə, çoxlarının deməyə cəsarət etmədiyi sovet dönmində yazdığı "Qəfəs respublikaları"adlı şeiri də danışan şeirlərdəndir. Qəfəsə salınan müxtəlif heyvanlardan yazaraq sovet respublikalarına işarə edən Nurəngiz xanımın cəsarətinə heyran olursan.

Çırpınır!..Qəfəs respublikaları... həm də daha vecə gəlməz Onlar daha, heç cürə...

Qoy getsinlər, yol ver daha, dünyamızın həlləm - qülləm çağdır!...(tək bunu yox,tək onu yox boşla bütün əsirləri)

Nurəngiz günün poeziyasının ruhundakı Vətən ağrıları-itirilmiş torpaqların ağrısı ağırdır insan ruhunu. Onun tək-cə Qarabağ yaraları sızlamır,"Tənha qalib yurdum - yuvam"deyən şairim Təbriz yaralı, Savalan dağlıdı. O, vətəniylə ağlayır, onun vətən yaraları ağrıyır. O vətənin xoş gününə sevinir. Xalqın dərdiylə ağlayan, sevinciylə sevinir Nurəngiz xanımın misraları. Onun poeziyasında cənub dərdi var:

Dünya çiynlərimdə, çiynim dünyadan ağır endirim başımı çiynimin üstə gördüm qollarım yoxdu. İki qolum-iki budaq. İki qolum ikisi də di-rəndilər göy üzünə.

Baxdım bədən torpaq üstə,iki qolum ikisə də üzür keçir göy üzündən.

Onun üçün bir Azərbaycan var. Xeyallarında bütövləşdirdiyi Azərbaycan. Ona görə pərən - pərən Vətən kimi ağrıyır bütün varlığı:

Salam, pak buludlar, salam, Ay! - Salam çiynini öpdüyüm fəqir dağlar! - Salam, dədə Şəhriyar! Xoş gördük, a Savalan! Salam, salam! Salam baba yadigarım, dərdi qoca Təbrizim, bağı yara, köksü duman, can Təbrizim! Ver saçını qoxlayım, burnumun ucu göynəmiş!.. Üzdönük bilmə məni, Əhv elə sən, mənim susqun,

mənim naçar, mənim gücsüz əllərimi!.. Gözəl Təbriz! Harayına necə yetim, mən özüm bir köklü yetim! Ur bağlayan,məvşərim

Xalqın,vətənin sevinciylə sevinən, dərdiylə ağlayan şairim həm də qorxmazdı, cəsarətlidi.

Soyuna - kökünə bağlı, ucalığına, qüruruna bağlı Əsil türk qızıdı. Türk övladıdı.

Allahı tanısa da,tanımasaz da həyatınizə yağış da yağacaq, qar da dolacaq, Dünya öz işində olacaq. Təkcə qorxu! Təkcə qorxunu... Silərsiniz əlifbanızdan, çarmixa çəkərsiz! Yerində dəyanət, qüvvət, cəsarət əkərsiz.

Nurəngiz Günün yaradıcılığında poemaları da diqqət çəkir.Poetik təsvirilə seçilir,dili ilə seçilir.Yanaşma tərzii seçilir.İkinci Cahan savaşına həsr olunmuş "Ağ qanadlar"poemasını ötən əsrin 83-84- cü illərində yazıb, yeni 40-ildən sonra:

Bir qıçı yox, 41 - də itirmiş. Arvadını çoxdan dəfn etmiş. Qızının, bircə qızının qulac - qulac hörükləri şəkildən sallanıb ancaq.

Nə qədər təbii, gerçək təsvir. Nə qədər sözün gücü var bu ağıda. Oxuduqca müharibəyə gedirsən, bütün ağrıları yaşayırsan.Sevgilini, oğlunu,qızını, vətən övladlarını göz-ləyirsən. Siyatel kimi atanı göz-ləyir-sən:

-Əmi, atamı görmədik ki? - Dayı, siz atamı tanıyırsız? Əsgərlər, ay əsgərlər, atamın adı Comərd

- Babacan!.. Az qala sevinmişdim.

Bir az sizə oxşarı vardı çiynində də bax bu cür ulduzlar parlayardı!..

- Siyatel! - Yox, baba, siz səhv salırsız, mənim atam siz deyilsiz.

Mənim atam cavandı, çox - çox cavandı.

Sözü fikirlə vəhdətdə olan şairdi O. İnsani duyğularla zəngin poeziya-yadı bu. Mirzə İbrahimovun dedi-yi kimi "adama elə gəlir ki, müəlliflə üz - üzə oturub danışsın".

Nurəngiz xanımdı bu - həqiqəti deyən şair:

Ürəyim susamışdır, insan ovcundan su içir, Təşəkkürdəyəm insana, küsgün bir ömür dirçəlir.

Şeirlərindən kədər, sevinc, sevgi boylanır düz gözlərinin içinə. Misralarda ölüm də var, həyat da. Düşünürsən ki, söz həqiqəti bu qədər açıqca, bu qədər aydın deyə bilir. İnsanın yaşamını, həyat boyu çək-diklərini özünəməxsus şəkildə, Nurəngiz Gün üslubu ilə danışır bizə: Yaşamı boyu ədalət, həqiqət uğru-na çarpışan şair bu mübarizədən yazır.

Ayaq tutdu, yeridi, kişi bala olunca, bu döngədən o döngəyə yürüdükcə yürüdü; Bir döngədə daşa dəydi dabanı, bir döngədə qançıl oldu dizləri, bir döngədə tapdığını itirdi -

Şeirləri hekayə kimidir. Həcmcə çox böyük olmasa da, mənaca bö-yüklüyünə mat qalırsan. Hər şeiriylə həmsöhbətdir. Səninlə bilmədiklərin, bildiklərin, gördüklərin, gör-mədiklərin haqda danışır. Hərdən içini alt - üst edir, hərdən rahatlıq verir. Ümitsizliyinə ümid qatır - bu həyatı bütün əzabları, çətinlikləriylə sev və yaşa - deyir. Çünki yaşamaq gözəldir. Var olmaq gözəldir!

Hərdən mat qalırsan sözünün cəsarətinə, həqiqət hayqırtısına."Nə qəddim, nə belim əyiəcək, bədən baş əyməyəcək" deyən Nu-rəngiz Gün şəxsiyyətiylə yaradıcılığı vəhdətdə olan, tam olan az - az söz sahiblərindəndir.

"Vida lövhəsi"ndə "Nur ağacıyam. Ölərsə cismim öləcək, o ağac ölməyəcək"deyən şair yazır:

...Sonra hər şey bitəcək. Sonra o qəfil vida Hündür köprülü torpaqda Çoxlu çiçək bitirəcək.

Doğru deyir: onun hər şeiri ürək-lərdə çiçək kimi bitəcək. Ətri ruhu-muza hopacaq. O, "Nur ağacı" kimi yüksələcək. Neçə - neçə illərə axıb gedəcək. Bu nurdan qaranlıqlara pay düşəcək. Beləcə yaşayacaq sözünün ətri, gözəlliyi, nuruyla.

Hansı məkan daha yaxşı? -tikansızsa hasarı Demək olar hamısı. -ən dadlısı o məkan ki, azadlıq qoxuyur onun göylərində ab - hava-sı.

Biz illərin birinin 20 dekabrında cismini götürüb gedən Nurəngiz Gün poeziyasında o azadlıq qoxu-sunu həmişə duyacaqıq.